

Informasjonsskriv nr.12

Vurdering av samvær

(1.1.2021)

I dette informasjonsskrivet omhandles vurderinger som gjelder samvær mellom barn og foreldre

Bakgrunn og erfaringer

*De sakkyndige skal gi oppdragsgiver og parter et faglig perspektiv og dermed **bidra** til at saken blir tilstrekkelig opplyst i forbindelse med de vurderinger og beslutninger som skal fattes vedrørende barnet. Barnesakkyndig kommisjon skal **vurdere** rapporter fra sakkyndige i barnevernssaker før de legges til grunn for vedtak om tiltak etter barnevernlovens kapittel 4.*

Vurdering av samvær mellom barn og foreldre er ofte en del av de sakkyndiges mandat. Det kan gjelde saker der barn er under omsorg og samvær mellom foreldre og barn skal vurderes, eventuelt endres, eller det kan gjelde saker der omsorgen vurderes å ha store mangler, og der eventuelt fremtidig samvær også skal vurderes.

Dommene i Den europeiske menneskerettighetsdomstolen (EMD) og Høyesterett i 2019 og 2020, har gitt klare føringer for barneverntjenestene når det gjelder hvilke momenter som skal vurderes og vektlegges ved slike vurderinger. Disse er blitt konkretisert i skriv fra Barne- og familiedepartementet til barneverntjenestene:

<https://bufdir.no/contentassets/37da06f934914598a794c5d27d5002a4/informasjonskriv-om-barnevernssaker---nye-retningslinjer-fra-hoyesteretts-om-saksbehandling-l898835.pdf>

De samme momentene vil langt på vei også være relevante for sakkyndige i barnevernssaker.

Kommisjonen vurderer jevnlig rapporter fra sakkyndige der det savnes en grundig vurdering og vektning av ulike hensyn som har betydning for samværsspørsmålet. Det savnes ofte også konkret begrunnelse for hvilket hensyn som bør ha prioritet sett ut fra barnas beste. Dette i lys av en eksplisitt vurdering av samværsomfangets betydning for muligheten av en fremtidig tilbakeføring av barna til biologiske foreldre.

Anbefalinger

Jo mer inngripende tiltak det er snakk om, desto større krav stilles det til et forsvarlig beslutningsgrunnlag og dermed også til en grundig og saksspesifikk vurdering og begrunnelse. Med utgangspunkt i overnevnte skriv fra BFD, gis følgende anbefalinger til sakkyndige som har i oppdrag å vurdere samvær mellom barn og foreldre:

- Det gjelder et skjerpet krav til begrunnelse der målet om gjenforening må fravikes, det vil si der plassering anses som varig eller langvarig, og dette blir en del av begrunnelsen for begrenset samvær. I vurderingen bør det drøftes hva som eventuelt kan gjøres eller er blitt gjort for å muliggjøre tilbakeføring på kort eller lengre sikt.

- Høyesterett mener også at «myndighetene så langt det er mulig bør gi en konkret begrunnelse av barnets sårbarhet, med henvisning til de faktiske forhold, av årsaken til sårbarheten, hva den består i, om den kan avhjelpes med hjelpetiltak, og dens betydning for barnets omsorgssituasjon». Det må også gjelde de sakkyndiges vurderinger når barnets reaksjoner eller eventuelle sårbarhet er en del av begrunnelsen for å anbefale begrenset samvær.
- Det «bør ... utvises forsiktighet med å trekke konklusjoner om foreldrenes omsorgsevne og samværskompetanse ut fra begrenset eller utilfredsstillende samvær alene». Høyesterett oppfordrer dermed til å se på alle sider av saken og ikke i for stor grad gå inn for tiltak som er basert på erfaringer og observasjoner fra samvær – eller med den begrunnelsen at det har vært begrenset samvær.
- Barn kan få reaksjoner i forbindelse med samvær. Det kan være ulike grunner til reaksjonene. Disse bør drøftes av den sakkyndige. Barns eventuelle reaksjoner bør fortrinnsvis bekreftes fra fosterforeldre, men også fra andre informanter.